

Tíz évvel ezelőtt, 1999 karácsonyán halt meg **Farkas József**, a református egyház utolsó „nagy öregje” és egyik – bár nem akadémiai értelemben vett, mégis – legjelentősebb teológusa. Életében kevés műve jelent meg, eltávozása óta azonban gyermekei sorra jelentetik meg prédikációit és evangélicizációit. Ennek a sorozatnak az egyik legfontosabb darabja 2008 őszén jelent meg, és a szerző tizenkét előadását tartalmazza, amelyek 1969-ben és 1970-ben hangzottak el a Gyulai Pál utcai gyülekezeti teremben (Budapest, VIII.). Az Újszövetség teológiájának e nagy ívű áttekintése tárgyalja az első keresztények körében jelentkezett teológiai irányzatokat, bemutatja a négy evangélista sajátos teológiáját, vizsgálja az újszövetségi kánon kialakulását és jellegzetességeit, és olyan fontos témaköröket tárgyal, mint az „Isten népe” és „Isten törvénye”; utolsó két darabja Isten Szellemével, megszokottabb megfogalmazásban a Szentlélekkel foglalkozik – ezek közül a második közlésével emlékezünk meg most Farkas Józsefről, akinek számos írását közöltük már az elmúlt években (ld. 1998. február és augusztus, 1999. október, 2000. április, 2001. február, 2005. augusztus és október, 2008. október).

Az Isten Szelleme

Előző előadásomban teológiai képet rajzoltam elétek Isten Szellemének kozmikus távlatairól és üdvtörténeti munkásságáról. Ma este három részletkérdéssel foglalkozom. Fontosak ezek, beleigazodnak a nagy perspektívába. A három kérdés:

1. Milyen a Szentlélek és Jézus Krisztus viszonya?
2. Milyen kapcsolatban van a Szentlélek az egyházzal?
3. Milyen kapcsolatban van a Szentlélek az egyes hívő emberrel?

Első kérdésünk tehát a **Szentléleknek és Jézus Krisztusnak egymáshoz való viszonyulása**. Hossztörténetében mondom el, az evangéliumi időszakról az egyháztörténelem századain át.

Az első élmény az volt, hogy Jézus *teljes* volt Szentlélekkel. Jézus hordozta, vette a Szentlelket, és minden cselekedete, szava, szenvedése Szentlélekkel átfűtött, Szentlélektől izzó magatartás volt. Tehát Jézus edénye volt a Szentléleknek.

A második élmény az volt, hogy Jézus *adja* a Szentlelket. Különösen a mennybe ment, a feltámadott Krisztus ajándékozza a Szentlelket. Pünkösd után előállott egy bizonyos identifikáció, azonosítás, amit így olvasunk a második korinthusi levélben (3,17): Az Úr, a Kúriosz pedig a Lélek, a Szellem. De persze ez további pontosítást igényel. Mindenesetre megjelent Pálnál egy bizonyos pneumatikus krisztológia, amelyik lényegében véve egybelátta a feltámadott Krisztust és az Isten Szellemét. Aztán ez a vonal beletorkollott egy bizonyos rajongásba. Már a korinthusiaknál lehetett látni, hogy zűrzavar támadt a Szellemeire hivatkozó rajongásból. Pál elkezdett viaskodni a korinthusi zűrzavarral. Később is, a többi gyülekezetben is sok gondot okozott ez, úgyhogy kialakult a „pneumatikus krisztológia” mellett a „lo-

goszkrisztológia”, amely Jánosnál jelenik meg a legerőteljesebben, és amely azt vallotta, hogy a Krisztus sokkal inkább *logosz*, mint *pneuma*. Ez később azt jelentette: a Szentlélek valójában a gondolat, a tudomány, az egyházi dogmarendszer. Egy kicsit megijedtek attól, hogy a pneumatikus krisztológia milyen könnyen vezet rajongáshoz, és ezért helyette a logoszkrisztológiát dolgozták ki, amelyben alárendelt szerep maradt a Szentlélek számára: a Szentlélek az, aki a koncepciót, a tant, a dogmatikát, a logikai rendszert *alkalmazza*. Ugyanakkor elégedetlenek voltak ezzel bizonyos atyafiak: „Nem, a Szentlélek több annál, hogy csupán egy zárt dogmarendszert alkalmazzon.” És lassan kicsapódott a másik oldalon egy társaság, amelyik újra meg újra arra hivatkozott, hogy a Szentlélek *valóság*, hatékony valóság.

Így hullámzott ide-oda a Szentlélekről szóló gondolkodás. Egyszer azonosították Krisztussal, máskor elszakították Krisztustól, mert a Krisztus-tan egyre inkább filozófiává és élettelen elmejátékká lett. A gyülekezetekben élt az eleven lelki élet utáni szomjúság, és úgy érezték, hogy a Szentlélek segítségül hívásával, melegségével és erejével tudják megvalósítani vágyaikat.

Ezzel a hullámmal kapcsolatosan elmondom most a hitvallásomat. Azt gondolom, hogy egyre inkább errefelé halad a világkeresztyénség is: a Szentlélek a feltámadott, megdicsőült Krisztus *dinamikus jelenléte*, mozgása, munkálkodása ebben a mi világunkban.

Gyakorlati képpel szemléltetem a gondolatot. Gondoljunk a Napra. Micsoda a Nap? Leegyszerűsíthetem a dolgot úgy, hogy a körzőm tujét beleiszúrom a papírba, és rajzolok egy kört. Itt van, ez a Nap. Ez a kör bizonyos értelemben precíz számítás a Napról, de érezzük, hogy a Nap mérhetetlenül több ennél a körnél. A Nap igazában

az a kisugárzó energia, amelyből élünk itt a földön. A protuberanciák, ezek a több ezer kilométeres kilángolások a Napból a világmindenségbe: ez igazán a Nap. Amikor azt a kört rajzolom, rendkívül szegényesen beszélek a Napról. Amikor a kisugárzását észlelem, akkor valamivel közelebb jutottam a Nap igazi mivoltához.

Krisztusra nézve is áll ez. Amikor azt mondom, hogy Krisztus az Isten Fia, akkor húztam egy kört. Körülbül úgy viszonyul a valóságos Krisztushoz ez a definíció, ti. hogy az Isten fia, mint a Naphoz a kör. Tehát Krisztusról elmondhatunk ilyen dogmatikailag precíz tételeket, hogy Messiás, Krisztus, Isten Fia, de ezzel szinte semmit nem mondottunk. Hanem amikor közénk árad Krisztus valósága, akkor tudjuk, hogy kiről van szó egyáltalán. Ezt az Ő közénk áradását nevezzük úgy, hogy Szentlélek. Tehát igazában nem kettő ez a kettő. Amikor Szentlélekről beszélek, nem másvalakiről beszélek, mint amikor azt mondom, hogy Krisztus. „Krisztus” a mi gondolkodásunk töredezettségében azt jelenti, aki itt volt, feltámadt, mennybe ment. Ez a Krisztus szellemi módon, dinamikusan, győzelmesen itt van most is közöttünk, és erre az ő dinamikus, győzelmes ittlétére gondolunk akkor, amikor azt mondjuk, hogy „Szentlélek”. A Szentlélek *funkcionális* fogalom, nem pedig szubsztanciális, a dolgok lényegét jelző fogalom.

Manapság meg kell tanulnunk azt, hogy nem tudjuk a dolgok lényegét megragadni. Azt esetleg ismerjük, hogy hányféle módon funkcionál ez az alapjában véve ismeretlen valami, de a belső mivoltáról vajmi keveset tudunk. A fényről, az elektromosságról, a mágnességről, az életről, az emberről önmagában szinte semmit nem tudunk. Csak a funkciókról tudunk; ez az ember így viselkedik, az elektromosság úgy viselkedik, és így to-

vább. Ha tehát a tapintható, érzékelhető dolgokról sem tudunk lényegi meghatározásokat adni, hanem csak működésbeli meghatározásokat, bele kell nyugodnunk abba, hogy Istenről és az Ő Szelleméről sem tudunk más meghatározást adni, csak ilyen funkcionálisat. Ebben a perspektívában Krisztus az Isten közénk testesült szeretete. És amikor Ő megdicsőült, mennybe ment, akkor elkezdődött ennek a megdicsőült, mennybe ment szeretetnek a közénk áramlása, és minket is szeretetre gerjeszt, és szétküld a világba, hogy a szeretet munkásai legyünk. Ez az ösztönzés, ez az erő, ez a mennyei segítség a Szentlélek. Tehát csak funkcionálisan tudunk a Szentlélekről beszélni, úgy, mint Jézus Krisztus közöttünk végzett funkciójáról. Ugyanazt végzi tovább Húsvét után, amit a Názáreti Jézus végzett köztünk Nagypéntek előtt, amíg itt járt közöttünk.

A második téma a **Szentlélek és az egyház kapcsolata**. Az egyház nyomorúsága a földön mindig az volt, hogy zsákmányul ejtette, vagy akarta ejteni a Szentlelket. Kialakította azt a gondolkodási rendszert, hogy a Szentlélek egyházat teremtett, az egyházban uralkodik, az egyházat tisztogatja, neveli. Sőt ezen túlmenően is kiszolgáltatta magát az egyháznak olyannyira, hogy csak az egyházban van Szentlélek, és csak az egyház tudja megmondani, hogy hol és mit cselekszik a Szentlélek. Tehát egy ilyen egyházközpontú szemlélet alakult ki a Szentlélekről, mintha az lenne a kizárólagos munkája, hogy egyházat valósítson meg. Az egyház lefoglalta, kizárta magát a Szentlelket, holott ennek épp az ellenkezője igaz. Tudniillik a Szentlélekkel kapcsolatos bibliai fogalom nem annyira az egyház, mint inkább a *küldetés*. Az előbbiekből ez következik logikusan. Ha a Szentlélek nem más, mint Istennek Krisztusban való dinamikus jelenléte, akkor ez nyilván valamiféle áradás kifelé. Az egyház tévedése az, hogy itt van a Szentlélek, mi birtokoljuk a Szentlelket. Jézus rálehel a tanítványokra – a húsvéti jelenetben találjuk ezt, János evangéliumában –, és azt mondja: Amiként engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket. Vegyetek Szentlelket! Menjete, és adjátok tovább Isten szeretetét! Tehát ez a mozgás kifelé, el egészen „a föld végső határáig”, ez sokkal jellemzőbb a Szentlélekre, mint a bensőség, pláne abban a merev kettősségben,

hogy itt vannak a választottak, az üdvözülők, ezek birtokolják a Szentlelket, amott kinn van a sötétség, a kárhozat, az Istenől elszakadt világ, amellyel már nem is törődik az Isten. Ez teljesen hamis szemlélet. Ezért a modern teológia azt mondja, hogy az egyháznak ezt a túlméretezett jelentőségét kicsit lejjebb kell szállítani, és a Szentlélek kifelé mozgó tendenciáját, vagyis a missziót kell újra komolyan venni és érvényesíteni. Éles fogalmazásban így mondom: az egyház nem célja a Szentléleknek, csak eszköze. Sőt még élesebben: az egyház a Szentléleknek *egyik* eszköze. Vannak más eszközei is a Szentléleknek.

Ha szeretünk gondolkodni és hozzá még egy kicsit teológiaiilag is gondolkodni, észrevevessük, hogy nagyon merész mondat már magában az is, hogy az egyház nem célja a Szentléleknek, hanem csupán eszköze. De még inkább merész tételt állítunk fel, ha azt mondjuk, hogy az egyház a Szentléleknek csak *egyik* eszköze, és vannak más eszközei is arra, hogy ez a Krisztus-dinamika kisugározzék a Földre. Jézus Krisztusnak vannak más módozatai, lehetőségei is arra, hogy a benne megjelent isteni irgalom, a magasabb rendű élet szétsugározzék ebbe a világba.

Nagyon világosan mondja a Szentírás, hogy amikor a Szentlélek szétsugároz, ezt nem individualisztikus módon teszi, hanem *csoportokban* árad szét a Szentlélek. Itt van az egyház jelentősége. Nem úgy áll tehát a dolog, hogy esetlegesen összeverődnek a hívők, akik külön-külön valami módon vették a Szentlelket, és most együtt vannak és összefognak, hogy hatásosabb legyen a szolgálatuk. Nem ez a helyzet, hanem együttesben kapják a Szentlelket, és *azután* mennek szét a világba szolgálni.

Tehát a gyülekezeteknek igenis van bibliai jelentőségük, és nemcsak praktikusán, hogy külön-külön már vették ugyan a hívők a Szentlelket, de most összefognak, hogy melengessék egymást, és közös erővel végezzék a munkájukat. *Ontológiai* jelentősége van az egyháznak, ami azt jelenti, hogy úgy lehet együttesen venni a Szentlelket, ahogy nem lehet külön-külön. Bizonyára érezzük, hogy két szélsőség között van az igazság.

Az egyik szélsőséget a római egyház képviseli, amikor intézményesíti a Szentlelket. Azt mondja: az egyház birtokolja intézményeiben, esetleg épületeiben, anyagaiban is a Szentlelket. Ennek ellentéte az a szektás fel-

fogás – mert én merem ezt így nevezni –, amelyik szerint ki-ki külön van kapcsolatban Istennel, külön kapja a Lelket, aztán ezek összefognak, és együtt végeznek valamit. Nem helyes a katolikus bemerevítés, és nem helyes a szekták túl-individualizált egyénieskedése, hanem ott van az igazság, hogy *együttesen* kapjuk a Szentlelket. Jézus maga köré gyűjtött tizenkettőt, meg még másokat is, és együttesen ajándékozta nekik a Szentlelket. Azután az egyén betago- lódott ebbe az együttesbe, és ott kapott ő is Szentlelket. A Szentlélek hatásmódja az, hogy itt-ott egy-egy csoportot, gyülekezetet alakít, aztán az egyének betago- lódnak ebbe. A Szentlélek a csoport, illetve a gyülekezet együttesében viszi tovább Krisztus ügyét.

A németeknek van egy szójátékszerű szép kettős kifejezésük: Sammlung und Sendung. A *Sammlung* a gyűjtés, *Sendung* a küldetés. Van a Szentléleknek ilyen működési ritmusa: kisugároz az egész világra, gyülekezeteket gyűjt össze Jézus Krisztus nevében, aztán a gyülekezet tagjait megint kiküldi a világba.

Itt is végtelen túlzásokba esnek a keresztyének. Régebben csak a *Sammlung* volt a jelszó, mostanában az ellenkezője, a *Sendung* divatozik: Menjünk el mindenhová! A gyülekezetek lassan szétestek, mert az új jelszó ez: Mindig csak menni, menni! Ebből az ide-oda hullámozó teológiából ma már megértettünk annyit, hogy fontosabb a küldetés, Krisztus szeretetének, igazságának a kiárasztása, mint a hívők összegyülekezése és egymással való törődése. A küldetés kapott nagy hangsúlyt a mostani gondolkodásunkban. Ez valóban közeledés a bibliai lényeg felé. A gyülekezés nem végső cél, hanem eszköz: tankolás, hogy legyen üzemanyag a küldetéshez.

A harmadik gondolatkör a **Szentlélek és az egyén kapcsolata**. Az előzőekből megérthettük, hogy a Szentlélek csoportot, gyülekezetet alkot, és oda betago- lja az egyént. Tehát az egyén nem veszíti el egyéni arculatát, személyiségét és hitéletét. Most azzal kell foglalkoznunk, hogy mit munkál az egyénben a Szentlélek.

Itt a vezérszó az, hogy *újjaszületés*. Lehetne sok egyéb szót is alkalmazni, de a legjobban talán ez fejezi ki a Szentlélek munkáját. Amiként Isten világmindenséget teremtett, és Szellemevel életet teremtett a világin-

denségben, ugyanúgy az egyes ember külső-belső káoszában is új életet terem. Isten Szelleme elrendezte, élővé nemesítette az élettelen anyagot, és ami a külső világban történt, az a mi belső káoszunkban is megtörténhet. Ez a Szentlélek egyénre alkalmazott munkája. Belső káoszunkat körülöleli Isten Szelleme, és új életre ébreszt minket.

Itt jönnek aztán a további kérdések. Most egy kicsit arccal a pünkösti mozgalom felé is fordulunk, és velük való beszélgetésben fogalmazzuk meg a további felismeréseket. Hogyan realizálódik az újjászületés? Van-e folytatása? Az újjászületés egyúttal végálgálomlás is? Megint azt mondom, hogy nem lehet szubsztanciális szemléletet alkalmazni, hanem csak funkcionális, illetve *relációs* szemlélettel lehet gondolkodni. Vagyis az újjászületéssel kapcsolatban nem lehet keresztmetszetet adni, hogy az ember ilyen volt Szentlélek nélkül, aztán jött a Szentlélek, kicserélte az embert, a teste ilyen, a lelke ilyen, a szelleme ilyen lett. Ezt így nem lehet meghatározni. Én magam is megpróbáltam húsz évvel ezelőtt ilyen meghatározást adni, hogy a bűnös ember ilyen, az újjászületett ember viszont egészen más. Elkezdtem megírni egy bibliai „antropológi-

át”, amely keresztmetszetében, állagában jellemezte volna azt, hogy milyen a régi ember, és milyen az új ember. De aztán abbahagytam ezt, mert rájöttem, hogy ez lehetetlen vállalkozás. Csak funkcionálisan vagy relációiban lehet szemléltetni az újjászületést. Megint képet alkalmazok: az ember olyan a „régiberi” mivoltában, mint a rozsdás drót. Az újjászületés nem azt jelenti, hogy aranydrót lesz belőle. Nagyon sokan ilyen gyermetegül képzelik el. Bűnös voltam, minden porcikám bűnös volt, minden gondolatomban, érzésemben, egész testemben bűnös volt. Aztán újjászülettem, és még a sejtjeim is megváltoztak. Egész mivoltomban kicserélődtem, más ember lettem. A rozsdás drótból aranydrót lett. Ez hamis beszéd az újjászületésről, nem így történik, hanem: a rozsdás dróton most elektromosság áramlik át. Én, aki Istentől elidegenült ember voltam, a továbbiakban bekapcsolodom Isten életébe, átáramlik rajtam Isten élete, ez az én újjászületésem. Ugyanolyan rozsdás drót maradok, a lelki működéseim ugyanazoknak a törvényeknek vannak alávetve. Rozsdás drót vagyok, de ha Isten Szelleme átáramlik rajtam, akkor csodálatos felismerésekre, teljesítményekre, tettekre, szenvedésekre vagyok képes. De ezzel

nem dicsekedhetem, mert ez nem az én „teljesítményem”, hanem Isten Szellemének munkája énbenem.

Az újjászületés tehát relációs fogalom. Kapcsolatba kerültem Istennel, és ha ez a kapcsolat valóságos, nagyon más emberré leszek. De Istené minden dicsőség. Ez tehát az újjászületés titka. Csak így szabad beszélni róla. Isten Szelleme megérint minket, átáramlik rajtunk, és ennyiben, de csakis ennyiben egészen más emberek leszünk. Ha akarom, úgy mondom, hogy „új emberré” lettem, ha akarom,

úgy mondom, hogy győzelmes az Isten, és az én erőtlenségemen át az Ő ereje elvégzi az Ő gondolatát bennem és általam.

Itt kezdődik aztán a vita a mi pünkösdista testvéreinkkel, akik azt mondják, hogy kell egy második nagy élmény, ajándék az első után. Tehát ők érdemben kettéválasztják az Isten üdvözítő munkáját, és azt mondják, hogy az első felvonás az, amikor megtérés, imádkozás, hitre jutás, sőt, bizonyos értelemben megszentelődés is történik. Megismerem Krisztust, megszeretem Krisztust, ajándékokat kapok tőle, elindulok feléje, a magam megszentelését végzem önfegyelemben, vallásos gyakorlatokban. Ez az első felvonás. De ehhez kell egy második felvonás, amikor is beteljesedem Szentlélekkel, vagy szerényebb szóval: veszem a Szentlélek ajándékát.

Itt vagyunk a nagy kérdésnél: vajon valóban igazuk van-e a testvéreinknek, amikor azt mondják, hogy nem egy folyamat az egész. A történelmi egyházak lényegében egyetértenek abban, hogy egyszer megérint minket a kegyelem, és onnét kezdve folyamatosan bontakozik az üdvösség. Az evangélikusok és katolikusok egyenesen a keresztség pillanatára teszik az újjászületést. Szerintük ez realizálódik a későbbiekben, a megtérésben és a megszentelődésben. A kálvinisták általában későbbre teszik. Annyiban egyek, hogy ez egy egységes folyamat. A pünkösti testvérek viszont azt mondják, hogy ez a folyamat mehet valameddig, és bizonyos eredményeket is érhet el, de kell egy hatalmas, új kezdés, amelytől kezdve lehet aztán lényegileg keresztyénségről beszélni. Ez az új kezdés a Szentlélek megjelenése, vétele, vagy egyenesen beteljesedés a Szentlélekkel.

Az az igazság, hogy ők is, de a történelmi egyházak is tudnak bibliai ígéretet idézni a maguk tételének alátámasztására. Itt szeretnék rámutatni a Biblia használatának idevonatkozó érdekességére. A pünkösti testvérek főként a lukácsi iratokra támaszkodnak, elsősorban az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvre. Idevesznek néhány verset az 1Kor 12-ből vagy 14-ből, ahol a nyelveken szólást emlegeti Pál. De a helyzet az, hogy a pünkösti teológia előre teszi Lukácsot, és alárendeli neki Pált. Lukács fényében magyarázza a páli textusokat. A másik álláspont pedig az, hogy Pál mondja ki a döntő igazságokat, és Pál fényében kell Lukácsot is nézni.

Ez egy nagyon érdekes téma. Csak arra utalok, hogy például a nyelveken szólást lényegesen másként ítéli meg a lukácsi irat, a Cselekedetek Könyve, mint a páli irat, az első korinthusi levél. Lukácsnál a nyelveken szólás azt jelenti, hogy aki idáig zsidóul beszélt, az elkezdi arabul beszélni, egy egészen más, értelmes, de számára nem tanult nyelven. Egyszer csak a Szentlélek hatására élő vagy régen elmúlt nyelven kezd beszélni. Pál szerint viszont az a bizonyos nyelveken szólás lényegileg az „angyalok nyelvén” való szólás, ami emberileg dadogás, érthetetlen, kaotikus beszéd, és azt valakinek meg kell magyarázni. Tehát Lukács szerint értelmes idegen nyelven beszél, Pál szerint egy érthetetlen, eksztatikus beszédet mond, ami talán az angyalok nyelve. „Ha embereknek vagy angyaloknak nyelven szólok is...”, ha érthetően vagy érthetetlen nyelveken szólok, de szeretet nincs bennem, az egész nem ér semmit – mondja Pál. Tehát lényeges különbség van a páli Szentlélek-teológia és a lukácsi Szentlélek-teológia között. Az én meggyőződés, és mellettem igen sok teológus meggyőződése az, hogy Pál életközében volt, ő alapította a gyülekezeteket, ő kínlódott például a korinthusi gyülekezettel is azon melegében. Lukács viszont ezeket az eseményeket mintegy 40–50 év távlatából nézte. Akkor már letisztultak a forró jelenségek. Lukács emlékeket idézett, közvetítőket hallgatott meg, és azoknak az elbeszéléseiből kicsit megszépítve mondotta el a dolgokat. Lukácsnak konkrét történetírói perspektívája van.

Négy nagy Szentlélek-áradásról beszél a lukácsi kompozíció: Pünkösöd az első, amikor a zsidók között jelenik meg a Szentlélek; a második az, amikor a samaritánusokhoz kizendül az evangélium a Szentlélek hatalmával; majd a harmadik az, amikor a pogányok részesednek a Szentlélekben, és végül a negyedik, amikor Efezusban Keresztelő János tanítványai is veszik a Szentlelket. Egészen konkrét történelmi koncepció van ebben az ApCsel 1,8 előrejelzése szerint.

Meggyőződés szerint van bizonyos igazságuk a pünkösdi testvéreknek. Ezt a történelmi egyházaknak meg kellene tanulniuk tőlük, másfelől azonban korrekcióra szorul a tanításuk. Szerintem igazuk van abban, hogy nem elég egy napon venni az ál-

dást, és onnan kezdve vallásos gyakorlatozással tökéletesedni. Nem elég az, hogy valaha megtértem, és onnan kezdve az én szentség-gyakorlatimmal jutok előbbre, hanem bizony szükségünk van új Szentlélek-betörésre, erőhatásra. Egy elindító kegyelem segítségével magunktól nem tudunk célhoz érkezni. Új meg új kegyelmet kell vennünk. De az a megjegyzésem ehhez, hogy nem 1 + 1 a bibliai valóság. Tehát kegyelmet vettem, megtértem – ez volt az egyik, aztán egy másik nagy élményben veszem a Szentlelket, és most már igazán kész. Hanem 1 + 1 + 1 + ... Ismételten új meg új Szentlélek-ajándékot venni, mert feléljük a régieket, elhasználunk mindenféle Szentlélek-ajándékot, és akkor megint szükségünk van, harmadszor is, negyedszer is, tizenötödik is szükségünk van a Szentlélek ajándékára.

Én úgy látom a pünkösdi testvérekkel való vitát, hogy igazuk van, amikor az egyházat figyelmeztetik, hogy új isteni erőhatásokra van szükségünk. De abban tévednek, amikor az egészet megint csak egyre koncentrálják: kell egy, kell egy második számú nagy beteljesedés, és akkor lényegileg eljutottam a célhoz.

Ezzel szemben azt mondom: a Szentlélek *állandó* hatására van szükségünk. Ezekben egy-egy kis lépéssel előbbre moccanunk, valamivel jobban megvilágosodunk, megszentelődünk, de mindhalálig tökéletlenek, bűnösök, tudatlanok maradunk. A 2Kor 5,6-ban ez áll: „...e testben lakván, távol vagyunk az Úrtól”.

Állandó kontaktusra van szükségünk, és nem lehet egyetlen Szentlélek-áldással elintézni ezt a dolgot. Mindhalálig szükségünk van a Szentlélek kegyelmére, és vesszük is ezt. A lényeg itt sokkal inkább az, hogy amikor vesszük a Szentlélek ajándékát, ne önmagunk javára, önmagunk fényesítésére, önmagunk üdvbiztosítására vegyük, mert küldetésre, szolgálatra, haszonra adatik a Lélek kijelentése (2Kor 12,7). A szöveg összefüggéséből világos: Pál szerint nem önhaszonra adatik a Lélek kijelentése, hanem arra, hogy az a világosság, amely Krisztusban jelent meg, valóban a Föld szélső határáig terjedjen el.

Ezt a három fejezetet akartam ma elmondani. Ne szakítsuk ketté Krisztust és a Szentlelket, hanem tekintsük úgy, hogy a mennyben lévő Krisztusnak az idesugárzása, erőhatása a

Szentlélek. Köztünk van Krisztus az Ő Szellemével. A másik az, hogy ne sajátítsuk ki az egyház számára a Szentlelket, mert az egyház csak egyik eszköze a Szentléleknek. A harmadik pedig az, hogy vegyük örömmel a Szentlélek újjáteremtő erejét, de ne képzeljük, hogy onnét kezdve milyen nagyszerű, „más emberre” lettünk. Eszközeivé, edényeivé lehetünk a Szentléleknek, de szükségünk van arra, hogy újra meg újra telítődjék a lelkünk Szentlélekkel. Vagy a másik kép szerint: kell, hogy abba a rozsdás drótbá újra meg újra kerüljön Szentlélek-áram. A Galata-levél 5. részében van szó a Lélek gyümölcseről. Ungár Aladár emlékeztet minket arra, hogy nem többes számban van ez a szó, noha felsorolás következik utána. Nem úgy van, hogy a Lélek gyümölcsei: a szeretet, öröm, békesség... Mindez az egy Léleknek különböző élethelyzetekben való megjelenése, kisugárzása.

Van a Léleknek gyümölcse, és van a Léleknek ajándéka, a kegyelmi ajándék. Valószínűleg tényleg van ilyen növekedés a lelkieken: a Szentlélek körülölel, új döntésekre, új gondolkodásra készít, újjászülettek, megtérek. Aztán kezdem a Lélek gyümölcseit teremni: türelmesebb, szelídebb, szolgálatkészebb ember leszek. Majd a Szentlélek további munkája során hasznavehető ember leszek a Szentlélek számára, és akkor jönnek a lelki ajándékok. Egyiknek a tanítás, másiknak az evangelizálás, harmadiknak a gyógyítás. Ezek az ajándékok. De ez megint nem azt jelenti, hogy én valami nagyszerű emberré lettem, hanem hogy a Szentlélek most már az ő munkájának végzésére, tehát kifelé használja fel az életemet.

Én így látom a Szentlélek és az egyén kapcsolatát. A Szentlélek betagozol minket Krisztusba, hitre segít, elrendezi a belső világunkat, aztán megint ad kegyelmet, és akkor hasznavehetőkké leszünk Krisztus kezében arra, hogy az Ő ügye miáltalunk a Föld szélső határáig elterjedjen.

Forrás:

Farkas József: Bibliaiskola – Tizenkét előadás, mely a Budapest, VIII. Gyulai Pál utca 9. alatti református gyülekezeti teremben hangzott el 1969 és 1970 év folyamán.
ISBN 978-963-06-5916-1
Megjelent 2008 őszén, a Somhegyi Kiadó és Nyomda Kft. gondozásában:
2481 Velence, Gárdonyi utca 40.
Telefon: 22/472-174
E-mail: somhegyi@somhegyikft.axelero.net